

INAUGURACIÓ DE LES JORNADES SOBRE LA RECUPERACIÓ DE LA MEMÒRIA HISTÒRICA A CATALUNYA

Barcelona, 8 de novembre de 2007

Moltes gràcies, senyor Boada, senyor Mestre, senyor Cantó, per les seves paraules, que han contribuït i contribueixen a enriquir el coneixement i el debat sobre una qüestió que demana, que exigeix, l'interès i l'atenció de aquesta Catalunya del segle XXI, una Catalunya que vol millorar el present, que vol mirar cap al futur, però que necessita fer-ho des del coneixement de la veritat del passat, que necessita tancar els tres vèrtexs del triangle: veritat, justícia, reparació.

És un deute que tenim amb els qui van lluitar per la democràcia, amb els qui van patir per la repressió de la dictadura, amb els qui van haver de fugir a l'exili. És un deute pendent, encara. És un deute amb tots ells, però també és un deute amb nosaltres mateixos, un deute amb la nostra pròpia dignitat.

En aquest sentit, la polèmica Ley de la Memoria Histórica, a què ja s'ha fet referència, que ha generat tantes esperances com crítiques, i també, cal dir-ho, frustracions, ha obert el camí per saldar el deute, però sembla que en molts aspectes, alhora, hi posa més portes que encara caldrà anar obrint. I és tan cansat, després de tants anys, haver de continuar obrint portes de manera permanent, sempre haver de superar obstacles! La memòria històrica té data de caducitat, no ens equivoquem. La memòria històrica té data de caducitat. Com més obstacles hi posem, més temps perdem, i aquesta és una reflexió que tots plegats ens hauríem de fer molt més sovint.

I en poso un exemple: el tema de la nul·lació dels judicis. La individualització cas per cas dels processos de nul·lació és un exemple de porta tancada que s'ha posat enmig del camí, que s'haurà d'obrir, és clar. I amb l'experiència del retorn dels mal anomenats "papers de Salamanca" no podem confiar gaire que aquestes portes s'obrin amb la facilitat que s'haurien d'obrir.

Per tant, des de les institucions, com es fa des de la societat civil i es continuarà fent, seguirem, per exemple, demanant amb tota la contundència l'anul·lació de la simulació de judici que es va fer al president Companys. Per què? Doncs senzillament perquè era el nostre president democràtic, perquè ell representava Catalunya, perquè és un símbol de l'abast de aquella repressió. I aquí és on hem de ser clars i contundents. No sentén, no sentén, perquè bàsicament demanem un gest. I si el problema és que el gest no es pot demanar la preocupació aleshores esdevé molt més gran, perquè demanem una cosa de justícia, de stricta justícia. Al president Companys, l'agafa la Gestapo, els nazis, el lliuren a les autoritats feixistes, i aquestes autoritats, amb una simulació de judici, l'afusellen. Bé, si això és tan complicat de resoldre i aquest gest és tan difícil de fer, algú ens hauria d'explicar per què costa de fer, el gest.

Abans es feia una reflexió sobre l'Església. Hi estic d'acord. Hem de reclamar a l'Església la seva quota de coherència, per descomptat que sí, com també, segurament, hem de reconèixer el paper de molts i molts capellans i esglésies que van estar al costat del poble, a Catalunya especialment. Però jo també demano que aquesta coherència la tingui el Govern d'Espanya en aquest moment. I, sincerament, si no anul·la ja el judici al president Companys, aquesta coherència no és palesa, i per molta voluntat que es posi en la Llei de la memòria històrica ens fa falta aquest gest de credibilitat.

Però la denúncia, la lluita, que és jurídica, que és política, que és moral, caldrà que s'aturi una a una en tota la resta de víctimes de aquella no-justícia. Mentre no es compleixin tots tres vèrtexs . veritat, justícia i reparació. , mentre no saldrem el deute amb la nostra memòria històrica, mentre no saldrem el deute amb la nostra pròpia història, aquest país no tindrà la consciència tranquil·la, no serem dignes de la democràcia de què gaudim.

Per tant, la Ley de la Memoria Histórica, hi estiguem més o menys satisfets, en siguem defensors o detractors, el cert és que ens situa en un nou context, en un nou escenari, un escenari complex en què ens caldrà seguir treballant amb la mateixa tenacitat i constància amb què ho hem fet fins ara, i ho farem; sempre ho hem fet.

Precisament per això, la llei de creació del Memorial Democràtic, aprovada pel Parlament de Catalunya, adquireix encara més importància de la que per si sola ja tindria. El Memorial ha de ajudar a obrir portes, aquestes portes que deiem abans, ha de ajudar-nos en aquest camí cap a la nostra memòria, cap a la nostra dignitat com a nació, com a societat democràtica. Ara toca vetllar perquè la creació del Memorial, el seu desenvolupament, respongui al que Catalunya necessita. I jo crec que a Catalunya les coses en aquest sentit es tenen clares, i molt clares.

Per acabar, deixin-me que insisteixi en una idea que no per repetida puc obviar en un acte com aquest.

Aquests darrers anys, en què des de les institucions per fi actuem al costat de les persones que amb beneïda tossuderia han treballat durant els anys de la amnèsia per aquesta recuperació de la memòria històrica i se'ls dona suport, en tot aquest procés no es jutja la bondat i la maldat dels uns i altres, com alguns semblen que insisteixen a entendre malament. No és una revenja, no parlem de revenja. Simplement, no podíem, ni podem, acceptar que el silenci prudent temporal de la Transició . prudent+entre cometes. , un silenci massa sostingut, massa llarg, servís per justificar l'oblit i la injustícia. Calia trencar el silenci, encara que això recuperés males veus del passat. Ens calia recuperar les de la justícia i les de la veritat.

I sí, en aquest procés no val, no és possible, un criteri d'imparcialitat absoluta, d'objectivitat total, perquè durant gairebé quaranta anys es van assenyalar uns vencedors i uns vençuts, durant quaranta anys es va alçar un immens silenci, una immensa injustícia. Allí es va quedar aquest monstre de la nostra consciència, de la nostra història.

Molta gent va patir per defensar la democràcia, la llibertat, i no han tingut més reconeixement que la marginació i l'oblit. Moltes persones encara ara no saben on anar a plorar el cos dels seus familiars i els seus éssers estimats, morts i desapareguts en la Guerra o en els durs anys que la van seguir. Moltes persones van haver de allunyar-se dels seus, de la seva terra.

Per això és important la lluita per la memòria històrica, perquè, com hem dit i direm tantes vegades com faci falta, cal passar pàgina de la història, no hi ha cap dubte, però ni podem tenir la temptació de arrancar el full ni tampoc podem passar aquesta pàgina en blanc. La història s'ha de descriure.

Els desitjo, doncs, molta i molt bona feina en aquestes Jornades, de fet ja oficialment i formalment inaugurades.

Moltes gràcies.